

BÖLÜM 4

Türkiye Muhasebe Standardı 41'e (TMS 41) Göre Tarımsal Faaliyetlerin Muhasebeleştirilmesi: Bir Süt İşletmesi Örneği

Mehmet GÜNEŞ¹

Giriş

Dünyada artan küresel nüfus, tarım ürünlerine olan talebin günden güne artmasına neden olmaktadır. Bilim insanlarının yaptığı bir araştırmaya göre, 2050 yılına kadar 9-10 milyarlık dünya nüfusunu beslemek için küresel gıda üretiminin tahmini olarak % 60-110 oranında artırılması gerekmektedir (Rocks-tröm vd., 2017). Bu nedenle, tarım sektörünün sürdürülebilirliği, artan nüfusun ihtiyaç duyduğu gıda için çok önemlidir. Dolayısı ile, tarımsal üretkenliğin artırılmasına yönelik mevcut durumdan tarımsal sürdürülebilirliğe doğru bir geçişin kurulması gerekmektedir (Krishna, 2017). Bu gereklilik özellikle ulusal ve uluslararası kuruluşların tarım ile ilgili teşviklerini arttırarak, sermaye şirketlerini de tarımsal faaliyetler ile ilgili yatırıma yönlendirmiştir. Bu gelişmeler tarımsal faaliyetlerin daha kapsamlı muhasebe kayıtlarının tutulmasını sağlamış ve muhasebe sistemine duyulan ihtiyacı arttırmıştır. Artan muha-

---

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman, mtgunes@atu.edu.tr

dır. Bu nedenle muhasebe kayıtlarında tek bir standardı yakalamaları, işletmelerin kararlarında daha öngörebilir olmalarını sağlamaktadır.

Adana ilinde faaliyet gösteren bir süt işletmesinin VUK ve TMS 41'e göre karşılaştırmalı kayıtlarının incelendiği bu çalışmada tespit edilen en önemli fark, yapılan her iki kayıtta da (VUK - TMS 41) hesaplanan maliyetlerin birbirinden farklı çıkmasıdır. Bu durumun en önemli nedeni ise, VUK'un canlı varlıkları, maliyet yaklaşımı kapsamında amortisman tabii tutması ve amortisman giderini de tarımsal ürün (süt) maliyetinin hesaplanmasında dikkate almasıdır. TMS 41'in ise amortisman değerlendirme yaklaşımını kabul etmesi ve canlı varlıklardaki değer azalışını tarımsal ürünler ile ilişkilendirmeden dönem zararı olarak kabul etmesidir.

Kaynaklar

- Aksoylu, S. (2013). Tarımsal faaliyetlerin Türkiye Muhasebe Standardı 41 (TMS-41)'e göre muhasebeleştirilmesi: Gerçek değer muhasebesi. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 13(39).
- Aryanto, Y. H. (2011). Theoretical failure of IAS 41. Available at SSRN 1808413.
- Ataseven, Z. Y. (2020). Tarım ve Orman Bakanlığı, Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü, Durum ve Tahmin- Süt ve Süt Ürünleri.
- Büyükepekçi, S., & Kağıtçı, A. (2015). Tarımsal faaliyetlerin TMS 41'e göre muhasebeleştirilmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 105-113.
- Çevik, Z. & Kırloğlu, H. (2016). Türkiye muhasebe standardı TMS 41 tarımsal faaliyetlerin kanatlı hayvan yetiştiriciliği işletmelerinde uygulanması. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICAFR 16 Özel Sayısı, 694-702.
- Demirkol, Ö. F. (2008). TMS 41 Kapsamında Seraçılık Faaliyetlerinde Muhasebe Kayıt Sürecine İlişkin Genel Bir Değerlendirme. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 1(1), 115-121.
- Doğan, Z., & Arslan, S. (2018). Tarımsal faaliyetler standardı: TMS-41 çerçevesinde su ürünlerinin muhasebeleştirilmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 1047-1065.

- Erduru, İ. (2020). Etlik Piliç Yetiştiren İşletmelerde Üretim Faaliyetlerinin TMS 41 Tarımsal Faaliyetler Standardı Kapsamında Raporlanma Esasları. Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1 (1) , 69-87.
- Ertaş, F., Çidem, İ., & Çiğdem, R. (2017). Tarımsal Teşviklerin TMS 20 ve TMS 41 Kapsamında İncelenmesi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 19(3), 577-591.
- Feleagă, L., Feleagă, N., & Răileanu, V. (2012). Theoretical considerations about implementation of IAS 41 in Romania. Theoretical and Applied Economics, 2(2), 31.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations, (2022). Milk production, <https://www.fao.org/dairy-production-products/production/en/>
- Gökgöz, A. (2012). Balık üretme işletmelerinde TMS 41 kapsamında ürün maliyetlerinin hesaplanması ve muhasebeleştirilmesi. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Hatunoğlu, Z., & Kılı, M. (2016). Tarım işletmelerinde bitkisel üretim maliyetlerinin TMS 41 çerçevesinde muhasebeleştirilmesi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(1).
- Herbohn, K., & Herbohn, J. (2006). International Accounting Standard (IAS) 41: what are the implications for reporting forest assets?. Small-scale Forest Economics, Management and Policy, 5(2), 175-189.
- İçöz, A. (2015). Tms 41 çerçevesinde tarımsal faaliyetlerin muhasebeleştirilmesinde karşılaşılan sorunlara öneriler. Journal of International Social Research, 8(41).
- Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (2022).Türkiye Muhasebe Standartları 41, Tarımsal Faaliyet Standardı.
- Karasioğlu, F., Göktürk, İ. E., & Çetintaş, M. E. (2021). TMS 41 çerçevesinde yumurta tavukçuluğu yapan işletmelerde muhasebeleştirme işlemleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 20(78), 590-613.
- Kırloğlu, H. & Gökgöz, A. (2012). Tms 41 çerçevesinde tarımsal faaliyetlerin muhasebeleştirilmesi: su ürünleri sektörü uygulaması. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26 (2) , 107-127.
- Krishna, K. R. (2017). Push button agriculture: Robotics, drones, satellite-guided soil and crop management. CRC Press, Apple Academic Press, Waretown, NJ, USA.
- Öcal, D. (2016). 41 nolu Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 41), Vergi Usul Kanunu ve tekdüzen hesap planı açısından küçük ve büyükbaş canlı varlıkların muhasebeleştirilmesi ve değerlendirme işlemi (Master's thesis, Kırıkale Üniversitesi).
- Öztürk, A., & Ünkeya, G. (2019). Canlı varlıkların tms-41 kapsamında tek düzen hesap planında muhasebeleştirilmesi. İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, 11(1), 39-65.

- Özulucan, A., & Deran, A. (2008). 41 nolu Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 41), Vergi Usul Kanunu ve Tekdüzen Hesap Planı açısından küçük ve büyükbaş canlı varlıkların muhasebeleştirilmesi ve değerlendirme işleminde karşılaşılan güçlükler ve çözüm önerileri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(25), 1-23.
- Parlakkaya, R., & Tunçez, H. A. (2011). Tms 41 Tarımsal Faaliyet Kapsamında Hayvancılık İşletmelerinde Muhasebe Uygulaması. *World of Accounting Science*, 13(4).
- Rockström, J., Williams, J., Daily, G., Noble, A., Matthews, N., Gordon, L., & Smith, J. (2017). Sustainable intensification of agriculture for human prosperity and global sustainability. *Ambio*, 46(1), 4-17.
- Süklüm, N., & Akdoğan, H. (2016). TMS 41 Çerçevesinde Büyükbaş Canlı Varlıkların Muhasebeleştirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1-9.
- Taştan, H., & Doğan, S. (2022). Bobi frs kapsamında tarımsal faaliyetlerin incelenmesi ve tms-41 tarımsal faaliyetler standardı ile karşılaştırılması. *Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis*, 32(171).
- Taştan, H., Azaltun, M., & Mert, H. (2013). Büyükbaş Canlı Varlık İşletmelerinde Tms-41 Tarımsal Faaliyetler Standardının Uygulanmasına Eğitsel Bakış. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 117-130.
- Tazegül, A., & Kahramani, A. (2018). Tekdüzen muhasebe sistemi ve TMS-41 kapsamında büyükbaş hayvanların muhasebe kayıtlarının karşılaştırılması olarak değerlendirilmesi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(17), 231-255.
- Terzi, A. & Salman, Ü. (2020). TMS 41 ve TMS 2 Kapsamında Çay Üretim Faaliyetlerinin İncelenmesi ve Muhasebeleştirilmesi, 3. Uluslararası Sosyal Bilimleri Kongresi, Kayseri, Türkiye, 29 - 31 Ocak 2020, ss.120.
- Tuğay, O. (2013). Türkiye Muhasebe Standardı 41'e Göre Canlı Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerinin Tespiti ve Muhasebeleştirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(8), 148-165.
- Usul, H. & Top, T. (2010). Tms 41'e Göre Büyükbaş Hayvancılık Faaliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Değerlemesi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (31), 65-76.
- Yavuzarslan, T., & Özerhan, Y. (2019). TMS 41 Tarımsal Faaliyetler Standardı Kapsamında Canlı Varlıkların Ölçümü ve Finansal Tablolarda Raporlanması-Borsa İstanbul Örneği 1. *Third Sector Social Economic Review*, 54(3), 1207-1220.
- Yılmaz, E. (2014). TMS-41 Tarımsal faaliyetler standardı kapsamında büyükbaş canlı varlıkların değerlendirilmesi ve muhasebeleştirilmesi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, (22), 232-248.